

ДО ПИТАННЯ ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТЕНТНИХ ПОВІРЕНИХ В УКРАЇНІ

Олена Орлюк,
*директор НДІ інтелектуальної власності
НАПрН України, доктор юридичних наук,
професор, академік НАПрН України*

У статті досліджується необхідність урегулювання питань, які виникають у зв'язку з діяльністю патентних повірених, на законодавчому рівні в Україні. На основі аналізу національного законодавства, законодавства ЄС, а також законодавства європейських країн розроблено низку пропозицій щодо врегулювання питань діяльності патентних повірених в Україні. Розроблені підходи щодо здійснення професійної діяльності патентними повіреними в Україні, засновані на успішному досвіді низки європейських країн та ЄС загалом. На базі проведеного аналізу пропонується врегулювати діяльність патентних повірених на законодавчому рівні й, відповідно, таким законом має стати Закон «Про Національну систему охорони інтелектуальної власності в Україні».

Ключові слова: патентні повірені, європейський повірений з товарних знаків, національна система охорони інтелектуальної власності, професійна етика

Актуальність теми дослідження. Імплементация положень європейського законодавства у сфері інтелектуальної власності в межах євроінтеграційного вектору розвитку та виконання зобов'язань, взятих Україною за Угодою про асоціацію з ЄС, вимагає приведення у відповідність усього блоку національного законодавства у цій сфері. Однак запровадження європейських стандартів до національного законодавства вимагає проведення й інституційної реформи та розбудови інфраструктури, що забезпечує якісно правову охорону й захист прав інтелектуальної власності. Україна має розбудовувати національну систему правової охорони інтелектуальної власності. Для цього мають бути розроблені відповідні правові механіз-

ми та запроваджене відповідне правове поле. Однією з його складових мав би стати проект закону «Про Національну систему охорони інтелектуальної власності в Україні», що був розроблений в НДІ інтелектуальної власності НАПрН України та переданий до МЕРТ України. Одним з питань, які були винесені на розгляд громадськості у цьому проекті, стало унормування діяльності патентних повірених. Адже патентні повірені є невід'ємною складовою сфери інтелектуальної власності у світі. Вони мають своєю діяльністю відповідати вимогам, які висуває до них суспільство та безпосередньо сфера інтелектуальної власності.

Окрім цього, Україна, розбудовуючи національну систему інтелектуальної

власності, має спиратися на успішний досвід ЄС у цьому напрямі. Адже в результаті розвитку євроінтеграційних процесів у середині цього регіонального утворення з'явилися дві нові спеціальності: європейський патентний повірений і європейський повірений з товарних знаків. Високі вимоги до них як на стадії допуску до професії, так і у процесі здійснення професійної діяльності, мають стати зразком, до якого має долучатися Україна, розбудовуючи власні підходи щодо здійснення професійної діяльності патентними повіреними. Зазначені підходи зумовлюють актуальність теми, обраної для дослідження в цій науковій публікації.

Аналіз стану наукового дослідження. Варто зазначити, що питанням професійної діяльності патентних повірених в Україні все ще не приділяють належної уваги. З цього напрямку захищено декілька дисертаційних досліджень (зокрема, Г. Огнев'юк [8]). Діяльність патентних повірених була предметом монографічного дослідження, проведеного 10 років тому в НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ [3]. Зазвичай, патентні повірені згадуються в навчальних і науково-методичних виданнях, присвячених сфері інтелектуальної власності, підтвердженням чому можуть бути академічні курси, підручники, навчальні посібники з права інтелектуальної власності, основ інтелектуальної власності тощо. Зокрема, це роботи, що видавалися під редакціями та за участі Н. Мироненко [11], О. Орлюк [9, 12], О. Підпригори [10], І. Спасибо-Фатеевої, О. Харитонові та ін. Досвід залучення патентних повірених в ЄС розкрито у ґрунтовних монографічних дослідженнях Ю. Капіци [4]. Водночас нині, в умовах усебічної реформи національної сфери інтелектуальної власності, це питання вкотре набуває актуальності та вимагає вирішення як на рівні нормативно-правового регулювання, так і безпосередньо атестаційних процедур, кваліфікаційних вимог тощо. Підставою для цього має бути аналіз між-

народного досвіду та відповідні наукові розробки.

Метою цієї статті є аналіз стану правового регулювання діяльності патентних повірених в Україні у порівняльно-правовому аспекті з метою вироблення пропозицій щодо вдосконалення їхнього правового статусу.

Викладення основного матеріалу. У сучасній практиці патентний повірений — це особа, що має необхідну кваліфікацію в галузі інтелектуальної власності та має право представництва від імені третіх осіб перед державним відомством з охорони інтелектуальної власності (патентним відомством) [3, 8].

Загальновідомо, що інститут патентних повірених є в усіх державах, які мають патентну систему. Діяльність патентних повірених полягає, насамперед, у наданні фізичним і юридичним особам послуг, пов'язаних з охороною прав інтелектуальної власності, представництвом їхніх інтересів перед уповноваженим державою органом і установами, що належать до сфери його управління, судовими органами, фінансовими інституціями, у відносинах з іншими фізичними та юридичними особами.

У світі переважно застосовують дві назви професії:

- патентний агент» (*patent agent*) — у Сполученому Королівстві, Канаді, Китаї, Польщі, Словаччині, Чехії;
- патентний повірений (*patent attorney*) — у США, Франції, Німеччині, Естонії, Литві, Угорщині, Японії, а також в Європейському патентному відомстві.

Патентний повірений діє як посередник, тобто ланка, що пов'язує клієнта та патентні відомства чи аналогічні органи інтелектуальної власності, а також судові інстанції при вирішенні питань з інтелектуальної власності. Правовий статус патентних повірених врегульовується в національних законодавствах на рівні нормативно-правових актів різного рівня — від кодексів і законів до підзаконних актів (поло-

жень, правил тощо). Спеціальні закони, що визначають правовий статус представників у справах інтелектуальної власності, діють у Сполученому Королівстві, Естонії, Канаді, Німеччині, Польщі, Румунії, Словаччині, Угорщині, Франції, Чехії, Японії та ін.

Правом представляти інтереси клієнтів у Європейському патентному відомстві наділені європейські патентні повірені (european patent attorney). Щоб отримати цей статус, кандидати мають відповідати певним кваліфікаційним критеріям і скласти відповідний іспит. Аби мати можливість пройти європейський кваліфікаційний іспит (The European qualifying examination, EQE) і щоб стати європейським патентним повіреним, особа повинна мати відповідну кваліфікацію, що підтверджується університетським дипломом з науки чи технології. Також необхідно мати трирічний досвід роботи в європейській патентній професії під наглядом кваліфікованої особи та скласти попередній іспит. За дотримання цих умов особа допускається до складання європейського кваліфікаційного іспиту. При цьому експерти з Європейського патентного відомства звільняються від деяких з цих вимог.

Запроваджений у 1979 році, цей іспит розглядається як один з найвибагливіших професійних іспитів, який уже було прийнято у більш ніж 10 000 кандидатів [19]. EQE призначений визначити, чи має кандидат необхідні навички та знання, щоб представляти заявників перед Європейським патентним відомством. Готуючись до складання EQE, кандидати проходять відповідну навчальну програму. Адже вони мають глибоко опанувати знання європейського патентного права, бути обізнаними з Договором про патентну кооперацію, Паризькою конвенцією, роботою апеляційної палати, а також знати відповідні акти національних законодавств, які стосуються європейських патентних заявок і європейських патентів. Підготовка до складання цього іспиту є склад-

ним, тривалим процесом. Водночас його успішне складання й отримання кваліфікації європейського патентного повіреного тягне за собою необхідність постійної відповідності вимогам професії, підвищенню кваліфікації та дотриманню етичних норм.

При цьому підвищення кваліфікації є невід'ємною складовою діяльності патентних повірених. Фахівці постійно поповнюють і вдосконалюють свої знання у сфері промислової власності, беручи участь у семінарах та курсах підвищення кваліфікації, що їх проводять у відповідних країнах. Патентні повірені долучаються до програм навчання, що організовуються Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, Європейським патентним відомством, Відомством з гармонізації на внутрішньому ринку, яке після другого етапу реформи торговельної марки в ЄС стало називатися Відомством ЄС з інтелектуальної власності. Підставою для цього стали норми спочатку Регламент (ЄС) № 2015/2424 Європейського Парламенту та Ради, про внесення змін до Регламенту Ради (ЄС) № 207/2009 про торговельну марку Співтовариства та Регламенту Комісії (ЄС) № 2868/95 стосовно імплементації Регламенту Ради (ЄС) № 40/94 про торговельну марку Співтовариства та скасування Регламенту Комісії (ЄС) № 2869/95 щодо зборів, які сплачуються до Бюро (Відомства) з гармонізації внутрішнього ринку (торговельні марки та промислові зразки), який набрав чинності 23.03.2016 року [16]. А пізніше — Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 2017/1001 від 14.06.2017 року про торговельну марку Європейського Союзу (текст з релевантністю ЄЕЗ) [17].

Подібні вимоги щодо допуску до професії та зпровадження такої професійної діяльності містять багато національних законів, зокрема і країн ЄС. Так, відповідно до Закону Естонської Республіки про патентних повірених, який набув чинності в 2001 році, під патентним повіреним мають на увазі фахівця,

що надає правові послуги в галузі промислової власності [18]. Звання патентного повіреного присвоюється після успішного складання кваліфікаційного іспиту. Патентний повірений повинен відповідати таким, встановленим Законом про патентних повірених, вимогам: мати вищу освіту, попередній досвід роботи у відповідній сфері (пропрацювати не менше ніж останні 4 роки в патентного повіреного або в комерційному товаристві патентного повіреного), а також володіти як мінімум двома іноземними мовами (одна з цих мов має бути офіційною мовою Європейського патентного відомства). Законом передбачено й інші вимоги, зокрема громадянство Естонії чи держави-члена ЄС та наявність постійного місця проживання в Естонії; дієздатність; відсутність судимості за кримінальні правопорушення за вчинення умисного злочину.

У Польщі відповідно до Закону про патентних повірених від 11.04.2001 року (до цього діяв закон від 09.01.1993 року) патентними повіреними можуть бути особи, що мають вищу технічну або юридичну освіту кваліфікаційного рівня «магістр». Утім відсутня вимога щодо обов'язкової наявності стажу роботи у сфері промислової власності, натомість, під час кваліфікаційного іспиту потрібно продемонструвати відповідні теоретичні знання та практичні навички. Водночас умовою для допуску до іспиту є стажування (протягом 3 років), що організовується Національною радою патентних повірених на конкурсних засадах. Після 18 місяців стажування його керівник (патрон) може доручити закріпленому за ним стажистові виконання всіх повноважень патентного повіреного, крім представництва перед Вищим адміністративним судом. Хоча законом закріплено низку умов, які дозволяють звільнити кандидата від проходження стажування [3, 34].

Як засвідчує аналіз іноземного законодавства, нормативно-правові акти, що визначають правовий статус патентного

повіреного (патентного агента), зазвичай, закріплюють положення щодо визначення кваліфікаційних умов, набуття та позбавлення статусу патентного повіреного, ведення реєстрів, питання підвищення кваліфікації. Ключовими положеннями законів, часто також є: законодавче закріплення статусу Палати патентних повірених; нагляд патентного відомства за діяльністю Палати патентних повірених; запровадження обов'язкового страхування цивільної відповідальності патентних повірених; встановлення обов'язку патентного повіреного щодо збереження комерційної таємниці; врегулювання етичних норм у роботі патентних повірених; зобов'язання патентного повіреного прийняти відповідну присягу тощо. Відповідно, вирішуючи питання щодо реформування законодавства України з цього питання, доцільно скористатися позитивним досвідом іноземних країн та Європейського патентного відомства.

В Україні питання діяльності представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених) доки унормовуються в таких актах:

- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)» від 10.08.1994 року № 545 (зі змінами) [13];
- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)» від 27.08.1997 року № 938 (зі змінами) [14];
- наказ МОН України «Щодо питань атестації представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)» від 25.07.2006 року № 556 (зі змінами) [5];
- наказ Державного патентного відомства України «Положення Про державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)» від 30.08.1994 року № 95 (зі змінами) [6].

Разом із тим положення ст. 92 Конституції України дають підстав обґрунтовувати необхідність врегулювання діяльності патентних повірених, що представляють інтереси фізичних та юридичних осіб, на рівні закону, а не підзаконного акта. Відповідний підхід було застосовано у проекті Закону «Про Національну систему охорони інтелектуальної власності в Україні» (далі — Законопроект), згадуваному вище, у розділі, в якому визначався суб'єктний склад цієї системи.

У ст. 19 Законопроекту було закріплено такі положення:

«1. Діяльність патентного повіреного є незалежною професійною діяльністю щодо надання послуг, пов'язаних із охороною прав на об'єкти права інтелектуальної власності, представництва інтересів осіб у національному органі інтелектуальної власності, центральному органі виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності, в органах державної влади, а також правоохоронних та судових органах, банківських та інших фінансових установах, у відносинах з іншими фізичними та юридичними особами.

2. Патентний повірений на сорти рослин здійснює свою професійну діяльність з урахуванням вимог, визначених Законом України «Про охорону прав на сорти рослин».

3. Патентним повіреним може бути фізична особа, яка є громадянином України, постійно проживає в Україні останні п'ять років, має повну вищу освіту та повну вищу освіту з інтелектуальної власності, не менш як п'ятирічний досвід практичної роботи у сфері охорони інтелектуальної власності.

4. Для набуття статусу патентного повіреного особа, яка відповідає вимогам частини третьої цієї статті, має скласти кваліфікаційні іспити та пройти атестацію, скласти присягу патентного повіреного та отримати свідоцтво про право на зайняття діяльністю представника у справах інтелектуальної власності

(патентного повіреного) у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Патентний повірений має бути внесений до державного реєстру представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених), що ведеться Національним органом інтелектуальної власності у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Особа, не зареєстрована в державному реєстрі, не може іменувати себе патентним повіреним».

Зміст діяльності патентних повірених полягає у представництві. Відповідно до ст. 237 ЦК України представництвом є правовідношення, у якому одна сторона (представник) зобов'язана чи має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє [15].

На сьогоднішній день відповідно до п. 11 Положення про представників у справах інтелектуальної власності патентний повірений має право згідно із законодавством, у межах доручення особи, яку він представляє, виконувати всі пов'язані з цим дії у відносинах з Установою, а також судовими органами, кредитними установами, іншими фізичними та юридичними особами, зокрема: підписувати заяви, клопотання, описи, формули винаходів тощо; подавати й одержувати матеріали, що стосуються охоронних документів; виконувати платіжні операції; вносити зміни до опису винаходів і креслень; відкликати заявки на видачу охоронних документів на об'єкти промислової власності; подавати доповнення, заперечення, скарги; вживати заходів для підтримання чинності охоронних документів; проводити науково-дослідні роботи, частиною яких є патентні дослідження; представляти інтереси власників прав на об'єкти інтелектуальної власності в державних і судових органах тощо [14].

Водночас аналіз наведених вище повноважень дозволяє акцентувати увагу на такому. Патентний повірений, у межах своєї професійної діяльності, за-

лучається до проведення науково-дослідних робіт. При цьому такі роботи не становлять суті представництва. Поряд із цим патентний повірений надає консультації, роз'яснення та рекомендації з питань набуття, припинення, реалізації та захисту прав на об'єкти права інтелектуальної власності, усні й письмові довідки щодо законодавства у сфері інтелектуальної власності. Зазначені дії також не можна вважати представництвом у чистому вигляді.

Тож виникає конфлікт щодо суті змісту діяльності, що здійснює патентний повірений. Його розв'язанням має бути приведення назви цієї професії до світових стандартів — а саме «патентний повірений», з виключенням наявної нині складової «представник у справах інтелектуальної власності». Запропонований підхід відображає фактичну суть діяльності патентного повіреного, що є ширшою за представництво. Відтак відповідні зміни мають бути відображені в Національному класифікаторі України «Класифікатор професій ДК 003:2010», що набув чинності 01.11.2010 року [7]. При цьому має знайти відображення й те, що патентний повірений може мати помічника.

Щодо питання про монополію патентних повірених. Чинне законодавство України передбачає, що будь-яка особа (фізична або юридична), яка проживає чи має постійне місце перебування в Україні, у відносинах з Установою може реалізувати свої права як самостійно, так і через патентних повірених. Водночас закріплює виключну правомочність патентних повірених щодо представництва інтересів іноземних осіб і осіб без громадянства, які проживають або мають постійне місце перебування поза межами України, перед Установою. Зокрема, ч. 2 ст. 5 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» закріплено, що іноземні особи й особи без громадянства, які проживають або мають постійне місце перебування поза межами України, у відносинах з Установою реалізують свої права через

представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених), зареєстрованих відповідно до закону [2].

Відсутність монополії у представництві інтересів перед Установою, особливо щодо представництва резидентів, має бути й надалі закріплена в законодавстві, зважаючи на наявний зараз процес розгляду спеціального законодавства з інтелектуальної власності у Верховній Раді України.

Водночас доречним є обговорення питання щодо поновлення можливості патентним повіреним здійснювати функції захисту прав інтелектуальної власності щодо представництва інтересів клієнтів у Вищому спеціалізованому суді України з питань інтелектуальної власності з моменту, коли останній запрацює. Оскільки допоки до 2020 року закріплено адвокатську монополію на таке представництво.

Законопроектом визначається, що діяльність патентного повіреного є професійною. Водночас за патентним повіреним залишається можливість обирати різні варіанти оподаткування. Адже патентні повірені можуть працювати на різних підставах, зокрема, обирати можливість займатися підприємницькою діяльністю.

Патентні повірені, які працюють на підприємствах і представляють його інтереси перед Установою, мають діяти на підставі довіреності, виданої цим підприємством. Вони не є суб'єктами підприємницької діяльності. Натомість патентні повірені, що постійно та самостійно виступають представниками підприємців при укладанні ними договорів у сфері підприємницької діяльності, є комерційними представниками. У цьому випадку патентний повірений діє на підставі письмового договору (агентського договору) між ним і особою, яку він представляє, або довіреності. Його діяльність є підприємницькою (ст. 295 ГК України [1]). Окрім цього, патентні повірені можуть представляти інтереси фізичних або юридичних осіб можуть на підставі договору доручення. У такому

разі вони можуть бути суб'єктами підприємницької діяльності, якщо підпадуть під відповідний статус згідно із законом. Обрання підприємницького статусу має вирішуватися й відповідно до норм Податкового кодексу України.

Законопроектом також закріплено право патентного повіреного на пенсійне забезпечення та соціальні гарантії, встановлені чинним законодавством.

Доцільним є запровадження обов'язкового страхування цивільної відповідальності патентних повірених, адже такий досвід відомий у світі. А деякі закони про патентних повірених (зокрема, Словаччини, Чехії, Угорщини) навіть закріплюють обов'язковість страхування цивільної відповідальності патентних повірених.

Обов'язковим моментом є врегулювання етичних норм у роботі патентних повірених. Для сфери інтелектуальної власності загалом не викликає заперечень твердження, що кожному з патентних повірених у своїй роботі необхідно чітко дотримуватися правил ділової етики та порядності. Неприпустимим є суб'єктивний підхід, коли патентні повірені ведуть ділову переписку, що шкодить честі чи репутації колег або діловій репутації патентного відомства. У цивілізованих країнах вчинення таких дій тягне позбавлення статусу патентного повіреного. Ганебним є явище патентного тролінгу, що вчинявся через наявність відповідних положень національного законодавства, деякими представниками цієї професії протягом останнього десятиріччя.

Відповідно, на рівні законопроекту було запропоновано низку положень щодо дотримання професійної етики. Було, зокрема, запропоновано такі норми:

«10. Під час здійснення діяльності патентний повірений зобов'язаний:

- 1) дотримуватися присяги та норм етики професійної діяльності представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного), сумлінно виконувати свої обов'язки;

- 2) дотримуватися конфіденційності відносно відомостей, одержаних ним під час здійснення своїх професійних обов'язків, та не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;

- 3) підвищувати свій професійний рівень;

- 4) невідкладно повідомляти довірителя про виникнення конфлікту інтересів осіб, яких він представляє;

- 5) відмовитися від надання своїх послуг або припинити їх надання, якщо вони можуть бути використані у справі, в якій він вже представляв або консультував іншу особу з протилежними інтересами і конфлікт не був вирішений;

- 6) виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством, договором, довіреністю.

11. Патентний повірений забезпечує захист персональних даних про фізичну особу, якими він володіє, відповідно до законодавства з питань захисту персональних даних.

12. Патентні повірені створюють органи самоврядування патентних повірених та беруть участь в їх діяльності.

13. З метою забезпечення реалізації завдань самоврядування патентних повірених, представлення їх інтересів та захисту прав, розробки норм професійної етики створюється Національна асоціація представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених) України. Асоціація є недержавною некомерційною професійною організацією, яка об'єднує патентних повірених України. Вимоги щодо її правового статусу та членства визначаються Статутом Асоціації».

На рівні законодавства мають бути закріплені положення щодо підвищення кваліфікації патентних повірених як невід'ємна складова здійснення ними професійної діяльності. Натомість нині питання щодо підвищення кваліфікації патентного повіреного, прийняття Кодексу етики патентного повіреного, питання щодо ролі професійної самовряд-

ної організації патентних повірених, обов'язковості/необов'язковості участі у ній патентних повірених, залучення її до оцінювання діяльності, підтримки та накладення санкцій та деякі інші залишаються невирішеними. Зазначені питання мають бути предметом окремої наукової дискусії, до якої повинні бути долучені патентні повірені. Така дискусія вже розпочалася, спочатку — на рівні обговорення законопроекту, нині — на майданчику Міжнародного інноваційного форуму Innovation Market, що відбувся наприкінці листопада 2018 року.

Висновки. Беручи до уваги прагнення України бути повноправним членом ЄС, що зобов'язує країну створити цивілізований ринок інтелектуальної власності, виникає необхідність в урегулюванні питань, які виникають у зв'язку з діяльністю патентних повірених, на законодавчому рівні. Внесення змін на рівні урядових актів, яке зараз готується, може розглядатись як проміжний крок на етапі інституційної реформи. Отож діяльність патентних повірених доцільно врегулювати на рівні закону. У таким законом має стати Закон «Про Національну систему охорони інтелектуальної власності в Україні».

Аналіз іноземного законодавства засвідчує, що питання обов'язкового проходження кандидатом у патентні пові-

рені стажування в патентних повірених або в патентному відомстві не вирішуються одностайно в імперативному порядку. Водночас на рівні національного законодавства мають бути обрані модель та кваліфікаційні вимоги, яким має відповідати кандидат на цю професію. Необхідним є закріплення обов'язковості періодичної звітності, надання певної інформації про діяльність, яка підтверджує рівень кваліфікації.

Необхідно посилити вимоги щодо професійного ставлення патентних повірених до клієнта, а також підвищити рівень морально-етичних норм ставлення до клієнта та своїх колег. Відповідно, вимагає прийняття Кодексу професійної етики патентних повірених.

Необхідно закріпити на рівні законодавства норми щодо прав і обов'язків патентних повірених, деталізовані повноваження, унормувати питання страхування, підвищення кваліфікації, діяльності самоврядної організації патентних повірених, можливості застосування заходів відповідальності тощо. Такий підхід дозволить врахувати європейські стандарти у цій царині та найкращі міжнародні практики. ♦

Список використаних джерел / List of references

1. *Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 році № 436-IV (зі змінами).* URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. *Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України в редакції Закону від 01.06.2000 року № 1771-III.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.
3. *Інститут патентних повірених: міжнародний досвід та національна практика: монографія / Боровик П. А., Коваленко Т. В., Тверезенко О. О.; за заг. ред. д.ю.н. Орлюк О. П.; НДІ ІВ АПРНУ. К.: Лазуріт-Поліграф, 2008. 192 с.*
4. *Капіца Ю. М. Право інтелектуальної власності європейського Союзу: формування, інститути, напрями розвитку; НАН України. ЦДІВТТ НАН України. К.: Академперіодика, 2017. 664 с.*

5. *Щодо питань атестації представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених): наказ Міністерства освіти і науки України України від 25.07.2006 року № 556, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30.08.2006 році за № 1021/12895 (зі змінами).*
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1021-06>.
6. *Положення Про державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених): наказ Державного патентного відомства України від 30.08.1994 року № 95, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.09.1994 року. № 224/434 (зі змінами).*
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0224-94>.
7. *Класифікатор професій ДК 003:2010: національний класифікатор України, затверджений наказом Державного комітету з питань технічного регулювання та споживчої політики України від 28.07.2010 року № 327.*
URL: https://hrliga.com/docs/327_KP.htm.
8. *Огнев'юк Г. З. Представник у справах інтелектуальної власності (патентний повірений) як суб'єкт цивільно-правових відносин : автореф... дис. канд. юрид. наук : 12.00.03 // КНУ імені Тараса Шевченка. К. 2007. 21 с.*
9. *Основи інтелектуальної власності : навч. посібник / О. П. Орлюк (кер. авт. кол.), А. О. Кодинець, Ю. В. Носік та ін.; за ред. О. П. Орлюк. К.: Інтерсервіс, 2016. 382 с.*
10. *Підпригоро О. О. Законодавство України про інтелектуальну власність. Х.: Консум, 1997. 192 с.*
11. *Право інтелектуальної власності: науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / за заг. ред. М. В. Паладія, Н. М. Мироненко, В. О. Жарова. К.: Парламентське видання, 2006. 432 с.*
12. *Право інтелектуальної власності. Академічний курс: підруч. для студентів вищих навч. закладів / кол. авторів : О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. К.: Ін Юре, 2007. 696 с.*
13. *Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених): постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1994 року № 545 Про затвердження (зі змінами).*
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545-94-%D0%BF>.
14. *Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 1997 р. № 938 «Про затвердження Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)» (зі змінами) // База даних «Законодавство України»/ВР України.*
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/938-97-%D0%BF>.
15. *Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV (із зм. і доп.). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.*
16. *Regulation (EU) 2015/2424 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2015 amending Council Regulation (EC) No 207/2009 on the Community trade mark and Commission Regulation (EC) No 2868/95 implementing Council Regulation (EC) No 40/94 on the Community trade mark, and repealing Commission Regulation (EC) No 2869/95 on the fees payable to the Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs).*
URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2-015.341.01.0021.01.ENG.
17. *Regulation (EU) 2017/1001 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 on the European Union trade mark (Text with EEA relevance).*
URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32017R1001>.
18. *Patendivoliniku seadus. Vastu võetud 21.02.2001. RT I 2001, 27, 151. jõustumine 20.04.2001. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/12766639>.*
19. *The European qualifying examination. EPO.*

- URL : <https://www.epo.org/learning-events/eqe.html>.
1. *Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 roku № 436-IV (zi zminamy)*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
  2. *Pro okhoronu prav na vynakhody i korysni modeli: Zakon Ukrainy v redaktsii Zakonu № 1771-III vid 01.06.2000 roku*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.
  3. *Instytut patentnykh povirenykh: mizhnarodnyi dosvid ta natsionalna praktyka: monohrafiia / Borovyk P. A., Kovalenko T. V., Tverezenko O. O.; za zah. red. d.iu.n. Orliuk O. P.; NDI IV APrNU. K.: Lazurit-Polihrad, 2008. 192 s.*
  4. *Kapitsa Yu. M. Pravo intelektualnoi vlasnosti yevropeiskoho Soiuzu: formuvannia, instytuty, napriamy rozvytku; NAN Ukrainy. TsDIVTT NAN Ukrainy. K.: Akademperiodyka, 2017. 664 s.*
  5. *Shchodo pytan atestatsii predstavnykiv u spravakh intelektualnoi vlasnosti (patentnykh povirenykh): Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 25.07.2006 roku № 556, zareiestrovano v Ministerstvi yustyttsii Ukrainy 30.08.2006 roku za № 1021/12895 (zi zminamy)*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1021-06>.
  6. *Polozhennia Pro derzhavnyi reiestr predstavnykiv u spravakh intelektualnoi vlasnosti (patentnykh povirenykh): nakaz Derzhavnoho patentnoho vidomstva Ukrainy vid 30.08.1994 roku № 95, zareiestrovano v Ministerstvi yustyttsii Ukrainy 21.09.1994 roku № 224/434 (zi zminamy)*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0224-94>.
  7. *Klasyfikator profesii DK 003:2010: natsionalnyi klasyfikator Ukrainy, zatverdzhnyi nakazom Derzhavnoho komitetu z pytan tekhnichnoho rehuliuвання ta spozhyuchoi polityky Ukrainy vid 28.07.2010 roku № 327*. URL: https://hrliga.com/docs/327_KP.htm.
  8. *Ohneviuk H. Z. Predstavnyk u spravakh intelektualnoi vlasnosti (patentnyi povirenyi) yak subiekt tsyvilno-pravovykh vidnosyn : avtoref... dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.03 // KNU imeni Tarasa Shevchenka. Kyiv, 2007. 21 s.*
  9. *Osnovy intelektualnoi vlasnosti : navch. posibnyk / O. P. Orliuk (ker. avt. kol.), A. O. Kodynets, Yu. V. Nosik ta in.; za red. O. P. Orliuk. K.: Interservis, 2016. 382 s.*
  10. *Pidopryhora O. O. Zakonodavstvo Ukrainy pro intelektualnu vlasnist. Kh. : Konsum, 1997. 192 s.*
  11. *Pravo intelektualnoi vlasnosti: naukovopraktychnyi komentar do Tsyvilnoho kodeksu Ukrainy / za zah. red. M. V. Paladiia, N. M. Myronenko, V. O. Zharova. K.: Parlamentske vydannia, 2006. 432 s.*
  12. *Pravo intelektualnoi vlasnosti. Akademichnyi kurs : pidruch. dlia studentiv vyshchykh navch. zakladiv / kol. autoriv : O. P. Orliuk, H. O. Androshchuk, O. B. Butnik-Siverskyi ta in.; za red. O. P. Orliuk, O. D. Sviatotskoho. K.: In Yure, 2007. 696 s.*
  13. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 serpnia 1994 r. № 545 «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro predstavnykiv u spravakh intelektualnoi vlasnosti (patentnykh povirenykh)» (zi zminamy) // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»/VR Ukrainy*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545-94-%D0%BF>.
  14. *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro predstavnykiv u spravakh intelektualnoi vlasnosti (patentnykh povirenykh): postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.08.1997 roku № 938 (zi zminamy)*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/938-97-%D0%BF>.
  15. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 roku № 435-IV (iz zm. i dop.)*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
  16. *Regulation (EU) 2015/2424 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2015 amending Council Regulation (EC) No 207/2009 on the Community trade mark and Commission Regulation (EC) No 2868/95 implementing*

Council Regulation (EC) No 40/94 on the Community trade mark, and repealing Commission Regulation (EC) No 2869/95 on the fees payable to the Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs).

URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2-015.341.01.0021.01.ENG.

17. Regulation (EU) 2017/1001 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 on the European Union trade mark (Text with EEA relevance).

URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32017R1001>.

18. Patendivoliniku seadus. Vastu võetud 21.02.2001. RT I 2001, 27, 151. jõustumine 20.04.2001. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/12766639>.

19. The European qualifying examination. EPO.

URL: <https://www.epo.org/learning-events/eqe.html>.

Надійшла до редакції 19.09.2018 року

Орлюк Е. К вопросу о совершенствовании нормативно-правового обеспечения деятельности патентных поверенных в Украине. В статье исследуется необходимость урегулирования вопросов, возникающих в связи с деятельностью патентных поверенных, на законодательном уровне в Украине. На основе анализа национального законодательства, законодательства ЕС, а также законодательства европейских стран сформулирован ряд предложений по урегулированию вопросов деятельности патентных поверенных в Украине. Разработаны подходы по осуществлению профессиональной деятельности патентными поверенными в Украине, которые основываются на успешном опыте отдельных европейских стран и ЕС в целом. На основе проведенного анализа предлагается урегулировать деятельность патентных поверенных на законодательном уровне и, соответственно, таким законом должен выступить Закон «О Национальной системе охраны интеллектуальной собственности в Украине».

Ключевые слова: патентные поверенные, европейский поверенный по товарным знакам, национальная система охраны интеллектуальной собственности, профессиональная этика

Orlyuk O. On the issue of the improvement of regulatory and legal support of the patent attorneys' activities in Ukraine. This article is dedicated to the improving the legal and regulatory issues of the work of patent attorneys in Ukraine. Taking into account selected by Ukraine European direction of the development, it is necessary to create a civilized intellectual property market, there is also a need to resolve issues that arise in connection with the work of patent attorneys in Ukraine at the legislative level. The article emphasizes the need to borrow European experience in this field. On the basis of the analysis of the norms of European legislation and the legislation of some European countries in the field of regulation of the work of patent attorneys, a number of proposals have been developed to improve the norms of the national legislation. The article's approach to the regulation of the work of patent attorneys in Ukraine will allow taking into account European standards and best international practices in this area. The analysis also gives grounds to say that as a result of the development of European integration processes, there appeared two new specialties: European Patent Attorney and European Trademark Attorney. The high requirements for both professions should be taken into account as a model to which Ukraine should join, developing its own approaches in the field of car-

rying out professional activities by patent attorneys. In the article it is claimed that national legislation must include the model and qualification requirements to be met by a candidate for the profession of a patent attorney. It is necessary to provide the obligatory periodic reporting, provide certain information about the activity of the patent attorney, confirming the level of qualification.

Key words: patent attorneys, European Trademark Attorney, national intellectual property protection system, professional ethics